

Eyni günəşin işığında: Azərbaycan və Çin 40-cı paraleldə görüşür

Çin dili haqqında danışanda “sözün şəklinin çəkilməsi” kimi bir ədəbi bənzətmədən istifadə olunur - günümüzdə bu qədim diyar müasir dünyanın siyasi şəkilləndirilməsində də böyük pay sahibidir. Sentyabrın ilk günlərində bütün dünyanın, eləcə də Azərbaycanın diqqəti Pekinə yönəlmişdi. Şanxay

Qafqazdan Uzaq Şərqə uzanan əməkdaşlıq ...

Əməkdaşlıq Təşkilatının növbəti Zirvə Sammiti, yapon işğalına qarşı Çin xalq müqaviməti və İkinci Dünya müharibəsində Qələbənin 80-ci ildönümünə həsr olunmuş parad, dünya li-

derlərinin bu paradda iştirakı olduqca böyük siyasi hadisələr idi.

Vurğulandığı kimi, proses ölkəmizdə də diqqətlə izlənilirdi - Prezident İlham Əliyevin

Çində ilk qarşılama mərasimindən başlayaraq işğızır səfərinin başa çatması anına qədər göstərilən dərin hörmət və ehtiram xüsusi təqdirəlayiq idi. Bütün addımlarda və davranışlarda

ölkəmizin Çinin yaxın tərəfdaşı, ölkə başçımızın isə Çinin böyük dostu olması amili ön plana çıxırdı. Bu səfər bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan yeni siyasi, iqtisadi, bir sözlə geostrategi

transformasiyada böyük rolu üstlənmiş bir ölkədir. Azərbaycan global ekoloji problemlərin həllində dostları ilə çiyin-çiyinədir. Bir daha sübut olundu ki, gələcək yüz ilin ən böyük iqtisadi əməkdaşlıq platforma və layihələrindən biri - birbaşa ölkəmizin təşəbbüsü, iştirakı və liderliyi ilə ərsəyə gəlir...

İşıqlı gələcək üçün zəmin: Azərbaycanın müasir inkişaf konsepsiyası...

Mənzərəni daha aydın görmək üçün mütləq şəkildə detallara nəzər yetirmək lazımdır. Prezident İlham Əliyevin Çin səfəri zamanı ilk görüşü ÇXR Sədri Si Cinpinlə oldu. ÇXR Sədri:

- hazırda əlaqələrimizin hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq müstəvisində inkişaf etdiyini;
- ölkələrimiz arasında ticarət dövriyyəsinin artdığını;
- energetika, o cümlədən bərpaolunan enerji, rəqəmsallaşma sahələrində əməkdaşlığın genişləndiyini;
- “Bir kəmər, bir yol” layihəsi çərçivəsində Azərbaycan-Çin əməkdaşlığının möhkəmləndiyini;
- Azərbaycan ərazisindən Çin mallarının daşınmasının əhəmiyyətini qeyd etdi, bu xüsusda Trans-Xəzər marşrutunun önəminə toxundu.

Si Cinpin ölkəsinin Azərbaycanın ŞƏT ilə əlaqələrinin genişlənməsini dəstəklədiyini, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında davamlı sülhün təmin olunması istiqamətində birbaşa dialoqu əhəmiyyətini qeyd etdi, ölkəmizin suveren inkişaf modelinin Çin tərəfindən dəstəkləndiyini dedi.

Diqqət yetirsək, sözlənən detallar birbaşa yeni nizamın strateji ştrixləridir. Çin-Azərbaycan əməkdaşlığının tezisləri sadəcə, əməkdaşlıq xatirinə deyil - bu, əsası yeni qoyulan bir inkişaf yolunun, prosesinin təməlidir. Toxunan tezislər gələcək yüzilin tərəfdaşlıq strategiyasıdır.

Prezident İlham Əliyevin “China Energy Engineering Corporation Limited”, “Sichian Sunsync Photovoltaic Technology

Co”, “CCCC”, “Powerchina group”, “China National Chemical Engineering”, şirkətlərinin, eləcə də “CETC” korporasiyasının rəhbərləri ilə keçirdiyi görüşlər də təsadüfi görüşlər deyil - sadalanan şirkətlər yeni dünyanın bərpaolunan “yaşıl enerji” istiqamətlərini müəyyənəlməyə çalışan, bu yolda böyük uğurlar qazanan, rəqəmsal texnologiyalar sahəsində idarəetmə qabiliyyətlərinin müasirləşdirilməsi, rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı, milli səbəbə təhlükəsizliyinin təmin olunması, kibernetik təhlükəsizlik və data təbiiqləri sahələrində fəal əməkdaşlıq potensialına malik, nəqliyyat-logistika sahəsində müasir infrastrukturların yaradılmasında aparıcı investirlərdən sayılan, “yaşıl enerji”, ətraf mühitin mühafizəsi, su resurslarının idarə olunması, elektroenergetika və “yaşıl hidrogen” layihələri, Günəş və külək elektrik stansiyalarının inşası, “ağıllı enerji sistemləri”nin integrasiyası kimi strateji və müasir inkişafın aparıcı ünsürlərini iş prinsipinə çevirən şirkətlərdir. Bu, Azərbaycanın müasir inkişaf xəttini göstərməklə yanaşı, Çin-Azərbaycan əməkdaşlığının istiqamətlərini böllə edir. Beləliklə, Prezident İlham Əliyevin işğızır səfəri ilkin növbədə Azərbaycanın yeni, müasir dünya standartları çərçivəsində inkişaf konsepsiyasının bəyan edilməsidir. Təsəvvüf deyil ki, həm Çin ilə imzalanan ikitərəfli tsrategi əlaqələrin qurulması ilə bağlı sənədlərdə, həm də keçirilən görüşlərdə ifadə olunan fikirlərdə bu, ana xətt olaraq keçir...

Pekindən global dünyaya: sülh, tərəfdaşlıq və perspektivlər üçün...

Səfərin əsas məqamlarından biri Azərbaycan Prezidentinin “ŞƏT plus” formatında görüşdəki çıxışı oldu. Bu çıxış Azərbaycanın müasir inkişaf yolunun konseptual izahına çevrildi. Bütün dünyaya mesaj verildi ki:

- Azərbaycan beynəlxalq sülhün, təhlükəsizliyin və inkişafın təşviqi məqsədilə Çin tərəfindən irəli sürülmüş Qlobal İnkişaf Təşəbbüsünü, Qlobal Təhlükəsizlik Təşəbbüsünü və Qlobal Sivilizasiya Təşəbbüsünü fəal şəkildə dəstəkləyir.

- Azərbaycan Çin Xalq Respublikasının Sədri tərəfindən irəli sürülmüş Qlobal İdarəetmə Təşəbbüsünü dövlətlərin suveren bərabərliyi, BMT Nizamnaməsi və beynəlxalq hüquqa hörmət əsasında beynəlxalq münasibətlərin yaxşılaşdırılmasına yönəlməli mühüm və vaxtında atılmış bir addım kimi alqışlayır;

- Azərbaycan Çin Xalq Respublikasının Sədri tərəfindən irəli sürülmüş “Bir kəmər, bir yol” təşəbbüsünü ilk dəstəkləyən ölkələrəndir və bu istiqamətdə ciddi praktiki layihələr reallaşdırır;
- Azərbaycan Avrasiyanın nəq-

liyyat-logistika mərkəzlərindən biridir, beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərini fəal şəkildə inkişaf etdirir, müasir infrastruktur yaradır. Şərq-Qərb və Şimal-Cənub dəhlizləri yeni iqtisadi və nəqliyyat perspektivləri yaradır.

Nəhayət, Azərbaycan regionda Çinin etibarlı tərəfdaşdır və iki ölkə beynəlxalq və regional sülhün və təhlükəsizliyin qorunmasına töhfə verir, genişmiqyaslı iqtisadi, nəqliyyat və enerji layihələri həyata keçirir. Bu önəmli konseptual tezislər Azərbaycanın həm də global mühitdə, yeni dünya nizamındakı fəal rolunu, yüksək yerini və əhəmiyyətini göstərir. Prezident İlham Əliyev dünyanın ən aparıcı iqtisadiyyatlarından birinə malik dövlətin paytaxtından bütün dünyaya Zəngəzur dəhlizinin yüksək əhəmiyyətini izah etdi: “Əminəm ki, yaxın gələcəkdə Zəngəzur dəhlizi həm Orta Dəhliz, həm də Şimal-Cənub dəhlizinin növbəti mühüm seqmentinə çevriləcək, sülhü, çoxtərəfli tərəfdaşlığı möhkəmləndirəcək və Azərbaycan sərhədinin şərqində, qərbində, şimalında və cənubunda yerləşən yaxın və uzaq qonşularımıza fayda gətirəcək”.

Təhlükəsizlik reallığı: Azərbaycanın açdığı yol...

Çin tarixinin ən böyük və ən rəngarəng paradı baş tutdu. Paradda bağlı detallara varmaq istəməzdik - amma bir neçə məsələyə toxunmaq mümkün deyil. Bu gün dünyamız gərginliklər, kətkəzlər və qarşıdurmalar meydanına çevrilib. Bu qarşıdurmalar bəzən açıq hərbi statusda, bəzən isə siyasi sanksiyalar vasitəsilə davam etdirilir. Gərgin, açıq ifadə etsək, qütbləşmənin daha da qatı rəng aldığı bir zamanda Azərbaycan yaxın strateji tərəfdaşı olan Çinin keçirdiyi paradda nımayış etdirdiyi hərbi arsenal özündə bir sülh, əməkdaşlıq prinsipini əks etdirir. Dövlət başçımı-

zın “ŞƏT plus” formatında görüşdəki çıxışı zamanı ifadə etdiyi kimi Azərbaycan beynəlxalq sülhün, təhlükəsizliyi və inkişafı təşviq edir - 2020-ci il Vətən müharibəsinin nəticələri bu mənada daha parlaq şəkildə önə çıxır. Azərbaycanın BMT Nizamnaməsi çərçivəsində öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etməsi global müstəvidə yeni təhlükəsizlik arxitekturasının formalaşması ilə nəticələndi - başqa sözlə, bu gün beynəlxalq əməkdaşlıq zolaqlarının açıq, təhlükəsiz və effektiv fəaliyyəti Azərbaycanın yaratdığı yeni reallıqların nəticəsidir.

Gələcək əlaqələrin möhkəmlənməsi üçün körpü...

Bir daha qayıdaq övvələ... Azərbaycan Prezidentinin Çində qarşılama mərasimi əsl dost, mehriban, tərədaş ölkənin salamlanması kimi tarixə düşdü. Çin gəncləri əllərində gül-çiçək Azərbaycan Prezidentini və birinci xanımını qarşıladı. Bu qarşılama mərasimi sadəcə protokol hadisəsi deyildi - bu, həm də iki qədim mədəniyyətin, iki sivilizasiyanın dərin rəmzlər vasitəsilə bir-birinə ehtiramını ifadə edən nümunə idi. Dövlət başçımızı əllərində rəngarəng çiçəklər tutmuş gənclərin qarşılaması da təsəvvüf deyildi. Çiçək - qədim Çin

fəlsəfəsində təmizlik, ümid, sülh və dostluğun təəcəssümüdür. Gənclərin isə bu missiyanı yerinə yetirməsi gələcək nəsillərin Azərbaycan-Çin münasibətlərinə inamının və uzunömürlüliyünün rəmzi kimi qəbul edilə bilər.

Bəli, Çin tarixində qonaqların çiçəklə qarşılınması dərin mənalar daşıyır. Çiçəklər yalnız gözəllik deyil, həm də qaradashq bağlarının, səmimiyyətin və qonağa ən yüksək hörmətin ifadəsidir. Çin ənənəsində qonağa çiçək təqdim etmək - ona ən saf hisslərlə, ən təmiz niyyətlə yanaşmaq deməkdir.

Bu səbəbdən aeroportdakı gənclərin gül dəstələri ilə təbəsümlə dayanması Azərbaycan Prezidentinin təmsalında Azərbaycan dövlətinə və xalqına göstərilən hörmətin bədi təəcəssümü idi.

Burada bir mənə qatının da vurğulanması zəruridir: Çin yalnız qonaqlar qarşılama, o, eyni zamanda onları öz mədəniyyətinə və ənənəsinə tanış edir. Çiçək - Çin fəlsəfəsində həm də həyatın davamlılığı, gələcəyin işıqlı olmasıdır. Bu baxımdan, İlham Əliyevin qarşılınması zamanı əllərdə tutulan çiçəklər iki dövlət arasında

münasibətlərin yeni çiçəklənmə dövrünün rəmzidir.

Azərbaycan Prezidentinin Çində məhz belə bir mənzərə ilə qarşılınması həm də milli qürurumuzdur. Çünki bu, dövlət başçısına göstərilən şəxsi ehtiram olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqının beynəlxalq aləmdə qazandığı nüfuzun həm də Çin kimi bir dövlət tərəfindən təsdiqi idi. Çin gənclərinin səmimiyyətlə uzatdığı çiçəklər bir mesajı da daşıyırdı: Azərbaycan-Çin münasibətləri sadəcə siyasi-diplomatik müstəvidə deyil, xalqların qəlbində, ənənə və rəmzlərində də kök salmış bir dostluğa çevrilir...

Pərviz SADAYOĞLU